

هرمس و حکمت هرمسی

www.ketab.ir

رضا امیری

امیری، رضا، ۱۳۴۴-

هرمس و حکمت هرمسی / رضا امیری. - قم: دانشگاه مفید، مرکز انتشارات، ۱۳۹۱.
۲۵۸ص. - (مجموعه فلسفه؛ ۸)

ISBN: 978-964-8092-38-7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار)
کتابنامه.

نمایه.

چاپ اول.

۱. فلسفه - تاریخ. ۲. هرمس ۳. هرمس - تاریخ. ۴. تفکر هرمسی. ۵. فلسفه یونانی -
تاریخ و نقد. ۶. عقل‌گرایی. الف. دانشگاه مفید. مرکز انتشارات. ب. عنوان

کنگره
B ۷۲ / الف ۱۳۹۱ هـ ۴

۱۰۹

۲۸۰۸-۹۱-ن

دیویی

کتابخانه ملی ایران

عنوان: هرمس و حکمت هرمسی

مؤلف: رضا امیری

ویراستار: حسینعلی رحمتی

صفحه‌آرا: مهدی پاشازاده

ناشر: انتشارات دانشگاه مفید

تاریخ نشر: پاییز ۱۳۹۱

نوبت چاپ: اول

چاپ: گلوردی

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۹۲-۳۸-۷

قیمت: ۱۲۴۰۰ تومان

انتشارات دانشگاه مفید

قم- انتهای بلوار شهید صدوقی، دانشگاه مفید

تلفن: ۲-۲۹۲۵۷۶۱/نمابر: ۲۹۲۷۳۹۵/صندوق پستی: ۳۶۱۱-۳۷۱۸۵

entesharat@mofidu.ac.ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه معاونت پژوهشی
۱۱	مقدمه مولف
۱۳	پیش‌گفتار
۱۳	۱. پژوهش حاضر، در یک نگاه
۱۴	۲. جغرافیای فرهنگی یونان
۱۶	۳. اصالت فرهنگ یونان
۱۸	۴. آغاز اندیشه
۲۲	۵. ویژگی‌های تفکر هرمسی
۲۵	۶. ضرورت احیای تفکر هرمسی

فصل اول

هویت هرمس / ۲۷

۲۹	آغاناذیمون
۳۰	هرمس
۳۱	هرمس (اختوخ) در کتاب مقدس
۳۹	هرمس (ادریس) در قرآن و حدیث
۴۳	اسطوره
۴۴	هرمس در اساطیر

فصل دوم

آثار هرمس / ۴۷

۵۲	آثار هرمسی در غرب
۵۲	آثار هرمسی در شرق
۵۳	نسخه‌های خطی با موضوع کیمیا و علوم غریبه

۵۷	 نسخه‌های خطی با موضوع فلک و نجوم
۵۸	 نسخه‌های خطی با موضوع حکمت، عرفان و اخلاق

فصل سوم

اندیشه هرمس / ۶۱

۶۳	 معرفت‌شناسی
۶۵	 نقش مشاهده باطنی در شناخت
۶۶	 طباع تام
۶۷	 اصالت تجربه
۶۸	 جهان‌شناسی
۶۹	 چینش نظام هستی
۷۰	 خلقت آغازین
۷۲	 علوم سری
۷۵	 خداشناسی
۷۸	 انسان‌شناسی
۷۹	 تولد فرهنگ بشری
۸۰	 چیستی انسان
۸۱	 چیستی نفس
۸۳	 انسان کامل
۸۴	 زندگی
۸۶	 مرگ

فصل چهارم

سنت نبوی هرمس / ۸۹

۹۱	 صاب
۹۲	 اسقلیوس
۹۴	 حضرت داوود نبی علیه السلام
۹۵	 حضرت سلیمان علیه السلام
۹۷	 لقمان حکیم علیه السلام

فصل پنجم

سنت ایرانی هرمس / ۹۹

۱۰۴	 اسطوره‌های ایران
۱۰۵	 قلمرو اورمزد
۱۰۶	 قلمرو اهریمن
۱۰۹	 کیومرث
۱۱۱	 هوشنگ
۱۱۳	 فریدون

۱۱۵.....	کیخسرو.....
۱۱۶.....	جاماسب حکیم.....
۱۱۷.....	زرتشت.....

فصل ششم

سنت یونانی هرمس / ۱۴۱

۱۴۴.....	تالس.....
۱۴۵.....	فیثاغورس.....
۱۵۱.....	امپدکلس.....
۱۵۳.....	افلاطون.....

فصل هفتم

سنت غربی هرمس / ۱۶۳

۱۶۷.....	جوردانو برونو.....
۱۶۹.....	چیستی مدرنیته.....
۱۷۱.....	ویژگی های دوران انسان مدرن.....
۱۷۵.....	رنه گنون.....
۱۸۰.....	شوان.....
۱۸۵.....	کوماراسوامی.....
۱۸۹.....	مارتین لینگز.....
۱۹۱.....	هیوستون اسمیت.....
۱۹۱.....	مارکو پالیس.....
۱۹۱.....	فیلیپ شرارد.....
۱۹۲.....	ویتال پری.....
۱۹۲.....	گی ایتون.....
۱۹۲.....	لئوشایا.....
۱۹۳.....	جوزف برون.....
۱۹۳.....	ویلیام استادرات.....
۱۹۳.....	جین لونیس میچان.....
۱۹۴.....	کیت کریچلو.....
۱۹۴.....	جان لوی.....
۱۹۴.....	راجر پس کویر.....
۱۹۴.....	ویکتور دئر.....
۱۹۵.....	جین برلا.....
۱۹۵.....	جیمز کاتسینگر.....
۱۹۵.....	مایکل فیتز جرالده.....
۱۹۶.....	ساجیکو مورانا.....

فصل هشتم

سنت اسلامی هرمس / ۱۹۷

۲۰۰	 جابر بن حیان
۲۰۱	 معرفی آثار
۲۰۳	 اندیشه جابر
۲۰۸	 زکریای رازی
۲۰۹	 هرمس بودن زکریای رازی
۲۰۹	 عقل گرایی رازی
۲۰۹	 اندیشه رازی
۲۱۲	 شیخ اشراق
۲۱۵	 سنت اشراقی
۲۱۷	 نور
۲۱۷	 قاعده امکان اشرف
۲۱۸	 اصطلاحات رمزی
۲۱۹	 نتیجه گیری
۲۲۱	 ضمیمه
۲۲۳	 چپستی اسطوره
۲۲۵	 اسطوره و رمز
۲۲۶	 چپستی نماد و رمز
۲۲۸	 اسطوره و فلسفه
۲۳۰	 اسطوره و دین
۲۳۱	 منابع و مآخذ
۲۴۹	 نمایه

مقدمه معاونت پژوهشی

اندیشه‌ها و نظریه‌های حکمی - فلسفی نه آن چنان بی‌ریشه‌اند که بتوان سابقه آنها را نادیده گرفت و نه آنچنان تاریخی و علمی هستند که بتوان با اتقان درباره همه ابعاد و سویه‌های تاریخی آنها سخن گفت. از این روی تاریخی گفته‌ها و ناگفته‌های زیست‌نامه حکمی ناموران عرصه نظریه‌ها و مکاتب فلسفی امری است لازم و اجتناب‌ناپذیر. هم به این جهت است که تحقیق درباره اندیشوران و حکیمان، به ویژه آنها که به نوعی با حوزه تفکر شرقی و یا اسلامی مرتبط‌اند برای صاحبان اندیشه و فکر جامعه ما از بایستگی بیشتری برخوردار می‌شود. به هر اندازه قدمت تاریخی یک اندیشه یا اندیشمند بیشتر باشد کار محققان برای جست و جو و پژوهش دشوارتر، و البته ارزشمندتر، خواهد بود. کمبود منابع، ابهام‌ها و غبار گرفتگی‌های تاریخی، تفسیرها و برداشت‌های نابه‌جا و اموری از این دست از جمله موانع این‌گونه پژوهش‌های تاریخی هستند.

یکی از چهره‌های شاخص حکمت که از سویی در تاریخ تفکر تاثیر فراوان داشته و از سوی دیگر درباره او آن چنان که باید تحقیق نشده، هرمس است. برای او نام‌های گوناگون گفته‌اند و از تاثیر اندیشه‌های او بر حکمت و فلسفه شرق و غرب سخن به میان آورده‌اند. گاه او را در عداد پیامبران برشمرده و گاه از او چهره‌ای اسطوره‌ای ترسیم کرده‌اند. لکن با این حال هنوز آنچنان که بایسته کسی چون اوست درباره اش تحقیق و پژوهش کافی انجام نشده است.

افزون بر این امور، نیاز جامعه علمی ما، به ویژه نسل نوخاسته دانش پژوهان امروز و جامعه سازان فردا، به آشنایی هر چه بیشتر با عوامل تاثیر گذار بر تاریخ و تمدن خود، دانشگاه مفید را بر آن داشت که تحقیق درباره هرمس و تفکر هرمسی را در دستور کار خود قرار دهد. انجام چنین مسئولیتی را فاضل ارجمند جناب آقای رضا امیری بر عهده گرفت، و آن چه هم اکنون به محضر خواننده گرامی تقدیم می شود حاصل کوشش علمی ایشان است. در پژوهش حاضر تلاش وی بر آن بوده که علاوه بر معرفی هویت هرمس و آثار او در شرق و غرب، مهم ترین اندیشه های حکمی وی در باب معرفت شناسی، انسان شناسی و جهان شناسی را فرا روی مخاطب قرار داده و تا حد توان از این چهره تاریخی غبار ابهام بزداید. در این کتاب همچنین از سنت ایرانی، یونانی و غربی، شرقی و اسلامی وی سخن به میان آمده است.

اینک که کار تحقیق حاضر به سامان رسیده، با عرض سپاس به درگاه حکیم بی نیاز، و قدردانی از محقق ارجمند، جناب آقای رضا امیری پژوهشگر دائرة المعارف علوم عقلی اسلامی و ارزیان اثر، آقایان دکتر سید محمد انتظام، دکتر رضا کوهکن و دکتر سید ابراهیم موسوی، و همه کسانی که در شکل گیری این کتاب نقش داشته اند، و با آرزوی رشد و تعالی روزافزون برای جامعه علمی ایران اسلامی، آن را به محضر خوانندگان گرامی تقدیم می کنیم.

معاونت پژوهشی دانشگاه مفید

پاییز ۱۳۹۹